

DOPIS EDITOROVI

ZA PLUKOVNÍKEM PROFESOREM JAROSLAVEM MAZÁKEM

Dne 21. 2. 2017 zemřel v Hradci Králové ve věku nedožitých 92 let významný představitel vojenského i civilního vnitřního lékařství plukovník v.v. profesor MUDr. Jaroslav Mazák, CSc., dlouholetý náčelník katedry válečného vnitřního lékařství (KVVL) Vojenské lékařské akademie J.E. Purkyně a současně přednosta tehdejší II. interní kliniky Fakultní nemocnice v Hradci Králové.

Jaroslav Mazák se narodil 20. 6. 1925 v Lounech. Zde také maturoval na reálném gymnáziu a v letech 1945-1950 pokračoval studiem medicíny na Lékařské fakultě Univerzity Karlovy v Praze s výtečným prospěchem. Po promoci nastoupil v nemocnici v Karlových Varech. Povinnou základní vojenskou službu vykonával na letišti v Klecanech (1950-1951), vojenským lékařem z povolání se stal v roce 1952. Po tři roky působil ve vojensko-odborné a organizační funkci I. zástupce náčelníka zdravotnické služby československého letectva. Jeho životním přáním však byla vlastní medicína a tvůrčí vědecká práce. V roce 1955 byl ve výběrovém řízení přijat na VLA a KVVL jako vědecký aspirant. Vlastní klinická a vědecko-pedagogická práce tehdy probíhala na společném vojensko-civilním pracovišti, II. interní klinice FN HK, v té době unikátním pracovišti u nás. Sdružovalo lékaře tří resortů: ministerstva obrany, ministerstva školství a ministerstva zdravotnictví. Organizační, personální a materiální podmínky umožňovaly schopným a pracovitým lékařům rychlý odborný růst. Mezi takové patřil i Jaroslav Mazák. V rychlém sledu složil atestace I. a II. stupně z vnitřního lékařství, obhájil kandidátskou disertační práci. Po 8 letech působení na klinice habilitoval (1963) a ve svých 49 letech byl jmenován řádným profesorem Univerzity Karlovy (1974). V letech 1969-1978 stál v čele KVVL, vedl současně II. interní kliniku FN HK a byl hlavním internistou československé armády. Po reorganizaci vojenského vysokého školství odchází v roce 1978 z aktivní služby v armádě i z lékařské fakulty a stává se primářem interního oddělení nemocnice v Rychnově nad Kněžnou, kde končí svou úspěšnou lékařskou kariéru.

Prof. Mazák patří mezi mimořádné, nezapomenutelné lékařské osobnosti. Zařadil se mezi lékaře, kteří ve své době obsáhli a zvládali na vysoké úrovni celý obor vnitřního lékařství. Jeho nástavbovou specializací se stala hematologie. Zavedl např. metodu trepanobiopsie; prioritní je jeho práce v oblasti trombolytické terapie v léčbě arteriální

trombózy. Významně se podílel na vybudování tzv. „*life islandu*“, v němž se poprvé v našem státě léčili nemocní s dřeňovým útlumem metodou tzv. reverzní izolace. Prof. Mazák patří mezi zakladatele oboru hematologie rovněž na LF v Hradci Králové. Tento obor je dnes rozvíjen na IV. interní hematologické klinice fakultní nemocnice a na současné Katedře vojenského vnitřního lékařství a vojenské hygieny nynější Fakulty vojenského zdravotnictví Univerzity obrany. V současné době tato špičková pracoviště rozvíjejí transplantace krvetvorných buněk a komplexní podpůrnou léčbu při postižení kostní dřeně z různých příčin.

Prof. Mazák byl také vynikajícím a uznávaným učitelem. Své pedagogické schopnosti demonstroval mj. i jako spoluautor a hlavní editor učebnic Vnitřní lékařství pro vojenské lékaře (1976) a Vnitřní lékařství: válečné lékařské obory (1978), které byly ve své době mimořádně aktuální a úspěšné. Byly využívány nejen mediky, ale také lékaři, kteří se připravovali na atestace z vnitřního lékařství. O kvalitách prof. Mazáka jako učitele a jeho vztahu ke studentům svědčí také např. jeho iniciativa pořádání dobrovolných přednášek pro zájemce z řad studentů v odpoledních hodinách, kdy se probíraly jednotlivé kapitoly vnitřního lékařství. Nebylo jediné přednášky a následných diskusí, kdy by posluchárna nebyla zaplněna do posledního místečka.

V oblasti vědeckého výzkumu byl prof. Mazák jedním z předních vědců zabývajících se účinky radiace na organismus. Zaměřil se především na systematické a komplexní studium nemoci z ozáření, na problematiku trombocytopenií, postradiačního krvácení a na diseminovanou intravaskulární koagulaci při šoku a popáleninách. Z uvedených oblastí publikoval řadu prioritních poznatků přijatých i v mezinárodních odborných kruzích. Aktuální poznatky té doby shrnul v monografiích Postradiační hemoragický syndrom (1958) a Nemoc z ozáření (1962). Obě tyto významné monografie lze i dnes nalézt v mezinárodních publikačních databázích.

Profesor Jaroslav Mazák byl mimořádně svědomitým, pracovitým a vitálním člověkem náročným na sebe i na své podřízené až do konce svého plodného života. Zapsal se nesmazatelně mezi zakladatele oboru válečného vnitřního lékařství. Oboru, který systematicky rozvíjí specifickou problematiku vnitřních chorob v soudobé vojenské medicíně jako celku i při jeho konkrétní realizaci v rámci činnosti vojenských zdravotnických služeb.

✉
plk. v.v. prof. MUDr. Jaroslav Kačerovský, CSc.
plk. v.v. prof. MUDr. Ladislav Jebavý, CSc.
plk. doc. MUDr. Jan M. Horáček, Ph.D.

Univerzita obrany
Fakulta vojenského zdravotnictví
Katedra vojenského vnitřního lékařství a vojenské hygieny
Třebešská 1575
500 01 Hradec Králové

Přijato 12. dubna 2017
Zrevidováno 12. dubna 2017
Zveřejněno 9. června 2017